

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 343.851

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-7-15

Андрій ФОМЕНКО©

доктор юридичних наук, доцент,
Заслужений юрист України
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРО ЕФЕКТИВНІСТЬ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Акцентовано увагу на тому, що формулу ефективності діяльності органів правопорядку слід, перш за все, виводити не за допомогою статистики й кількісних показників, а через якісні показники, ґрунтовний аналіз котрих призведе до усвідомлення змісту проблем одержання певного рівня даної ефективності. Якість запобіжної діяльності зумовлюється результативністю, неупередженістю та професіоналізмом уповноважених державних органів та їх посадових осіб, від роботи яких залежить ще й рівень довіри громадян до владних інституцій.

Проголошені завдання можливо буде реалізувати в комплексі із прийняттям Верховною Радою України законів України «Про профілактику правопорушень» та «Про статистичні обліки правопорушень», змістовне наповнення яких цілком і повністю залежить від представників кримінологічної науки.

Ключові слова: кримінологія, поліція, юридична діяльність, поліцейська діяльність, кримінологічна діяльність, кримінологічний моніторинг, запобігання кримінальним правопорушенням.

Постановка проблеми. Фактично з липня 2015 року поліція як основний суб'єкт правозастосування в країні функціонує абсолютно в нових умовах, в умовах служіння суспільству. Це, у свою чергу, вимагає якісно нових підходів до організації діяльності всіх органів кримінального судочинства, особливе місце серед яких посідає Національна поліція, протидія злочинності для якої є одним з головних завдань. Революція Гідності спричинила потужний соціальний запит на формування особистості правоохоронця нової генерації, який служить не державі, а суспільству, для якого права та свободи людини і громадянина, верховенство права є обов'язковою ідеологічною складовою його повсякденної службової діяльності.

Очевидно, що такі кардинальні зміни у державі потребують свого наукового супроводу та обґрунтування. Це пояснюється тим, що саме служіння суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку є поліцейською діяльністю в загальному її розумінні, тоді як кримінологічна діяльність Національної поліції є видом поліцейської діяльності, що в першу чергу спрямована на протидію злочинності.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Зазначене питання є актуальним і стало об'єктом постійних наукових розвідок учених-кримінологів різних часів та країн, зокрема таких, як Г. Аванесов, Ю. Антонян, О. Бандурка, П. Берзін, Ю. Баулін, В. Батиргареева, В. Бесчастний, Є. Блажівський, В. Борисов, А. Вознюк, Є. Гладкова, Н. Гуророва, В. Грищук, Ю. Данильченко, С. Денисов, Т. Денисова, О. Джужа, В. Ємельянов, О. Житний, А. Зелінський, М. Карчевський, Т. Корнякова, О. Костенко, І. Копотун, В. Кудрявцев, В. Кузнецов, О. Литвак, О. Литвинов, В. Лунєєв, К. Марисюк, О. Мартиненко, С. Мозоль, А. Музика, Ю. Нікітін, Ю. Орлов, Н. Орловська, В. Павликівський, М. Панов, А. Савченко,

© А. Фоменко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3755-4130>

mail@dduvs.in.ua

О. Семенишин, В. Сокурєнко, О. Степанченко, Є. Стрельцов, В. Тацій, В. Тихий, В. Трубников, В. Туляков, П. Фріс, С. Харитонов, В. Харченко, О. Храмцов, П. Хряпінський, В. Шаблістий, І. Яковець, Н. Ярмиш, О. Ярмиш, А. Яценко та багато інших.

Мета статті: встановлення рівня ефективності кримінологічної діяльності Національної поліції України – досить суб'єктивний процес, що залежить від запропонованих критеріїв ефективності. Отже, для досягнення максимальної об'єктивності у цьому питанні, важливо сформувавши якомога більше таких критеріїв, аналіз яких дозволить сформувавши максимально незалежні висновки.

Виклад основного матеріалу. На законодавчому рівні категорію «ефективність» вжито в п. 6 ст. 4 «Принципи державної служби» Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу», у якому задекларовано, що державна служба здійснюється з дотриманням принципу ефективності, під яким розуміється раціональне та результативне використання ресурсів для досягнення цілей державної політики [1].

Отже, ефективність, на думку законодавця, полягає не тільки у досягненні результату, але й у затраті мінімуму для цього зусиль.

Нагадаємо, відповідно до ч. 1 ст. 59 Закону України «Про Національну поліцію», служба в поліції є державною службою особливого характеру, що є професійною діяльністю поліцейських із виконання покладених на поліцію повноважень [2]. Відтак, працівник поліції також зобов'язаний дотримуватись цього принципу у своїй роботі (у тому числі в частині саме кримінологічної діяльності).

Сформувавши на офіційному вебсайті українського парламенту в рубриці «Термінологія законодавства» пошуковий запит терміна «ефективність» [3], нами було виявлено ще один чинний акт, у якому розкривається це поняття. Так, у «Методичних рекомендаціях щодо організації процесу формування управлінської звітності в банках України», затверджених постановою правління Національного банку України від 06.09.2007 № 324, зазначається, що ефективність – співвідношення між отриманим результатом (ефектом) і величиною фактору (ресурсу), який використано з метою досягнення цього результату [4].

Отже, робимо висновок, що ефективність кримінологічної діяльності поліції можна визначити як співвідношення між використаними зусиллями та отриманим результатом.

Зауважимо, що визначення поняття «ефективність діяльності» на підзаконному рівні міститься у «Критеріях проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2020 року № 458. У цьому документі зазначається, що ефективністю діяльності є забезпечення досягнення максимального результату за наявних людських, фінансових, часових та інших ресурсів [5].

Це визначення є досить схожим на попередні та вкотре свідчить про доцільність використання терміна «ефективність кримінологічної діяльності поліції», запропонованого вище.

Без сумніву, для визначення ефективності тієї чи іншої діяльності (у тому числі кримінологічної діяльності поліції) доречно визначитись із певними критеріями, які визначають рівень цієї ефективності.

На думку О. Іщука, одним із засобів вимірювання ефективності кримінологічної діяльності органів прокуратури може стати співвідношення кількості заходів, здійснених у межах кримінально-превентивної діяльності, із кількістю інших, наприклад, наглядових заходів. Однак на такий засіб вимірювання ефективності впливають внутрішні й зовнішні чинники, які або сприяють позитивним змінам у поведінці суб'єктів кримінологічної діяльності, або, навпаки, мінімізують чи унеможливають позитивний ефект [6, с. 107].

Зазначаємо, що такі висновки заслуговують на увагу та можуть впливати на питання вимірювання ефективності кримінологічної діяльності поліції. Водночас зауважимо, що подібний критерій визначення рівня ефективності названої діяльності має певні недоліки. Так, наприклад, таке співвідношення кількості заходів не враховує цілу низку факторів, а саме:

- 1) масштабність заходів,

- 2) фінансові витрати на ці заходи;
- 3) рівень розробленості заходів;
- 4) професіоналізм осіб, які їх реалізують;
- 5) досягнення запланованих наслідків тощо.

Дійсно, оперуючи зазначеним підходом неможливо встановити об'єктивний рівень ефективності кримінологічної діяльності поліції, адже результати такого аналізу будуть ґрунтуватися виключно на кількісних показниках, на той час як якісні показники залишаються поза увагою дослідника.

Натомість повністю погоджуємось із умовиводом щодо якості кримінологічної діяльності органів прокуратури, що може розглядатися крізь призму нормативно-правового, інституційного та соціального аспектів. Нормативно-правовий аспект якості можна охарактеризувати з точки зору якості нормативно-правової основи (або законодавства в широкому розумінні цього терміна) кримінологічної діяльності органів прокуратури. До критеріїв якості законодавства цього різновиду можна віднести такі: наукову та юридично-технічну розробленість, суспільну необхідність, економічну обґрунтованість, політичну нейтральність, культурну та соціальну прийнятність (допустимість). Критерій наукової та юридично-технічної розробленості можна умовно поділити на наукову розробленість та дотримання правил юридичної техніки. Інституційний аспект якості полягає у встановленні конкретних вимог до органів, завданням яких є її реалізація. Соціальний аспект якості характеризується з точки зору дотримання вимог, що висуваються до її безпосередніх виконавців – персоналу суб'єктів протидії злочинності, зокрема органів прокуратури [7, с. 19].

Отже, за допомогою тотожних критеріїв можна також частково (вважаємо, що встановити на сто відсотків точно рівень ефективності кримінологічної діяльності поліції та будь-якого іншого правоохоронного органу апіорі неможливо, адже наразі відсутній вичерпний перелік встановлення такої ефективності) встановити рівень ефективності кримінологічної діяльності поліції.

Щодо першого критерію (нормативно-правовий аспект), то його певним чином було вже проаналізовано. Так, наприклад, у процесі дослідження питання встановлено, що на сьогодні існує певна невідповідність змісту Положення про Національну поліцію та Закону України «Про Національну поліцію» в частині визначення такого важливого повноваження поліції, як здійснення кримінологічного моніторингу, моніторингу оперативної обстановки в державі.

Окрім того, досвід зарубіжних держав, який було проаналізовано вище, свідчить про нагальну потребу доповнення ч. 1 ст. 23 «Основні повноваження поліції» Закону України «Про Національну поліцію» такими повноваженнями, як участь у розробці та реалізації програм боротьби зі злочинністю.

Таким чином, наведені положення свідчать про те, що дотепер якість нормативно-правової основи (або законодавства в широкому розумінні цього терміна) кримінологічної діяльності поліції хоча й перебуває на достатньо високому рівні, проте, все ж таки, рівень такої основи складно назвати ідеальним. Зокрема, чинне законодавство України (насамперед, Закон України «Про Національну поліцію») потребує внесення певних змін, які необхідно реалізувати у якомога коротші терміни.

Що стосується інституційного аспекту, нагадаємо, на сьогодні існує цілий комплекс державних програм, спрямованих на підвищення рівня запобігання злочинності. Враховуючи це, можна зробити висновок, що інституційний аспект кримінологічної діяльності поліції перебуває на високому рівні.

Важливе значення в контексті дослідження рівня ефективності кримінологічної діяльності поліції відіграє соціальний аспект.

Значимо, що для розкриття цього аспекту доречно звернутися до показників громадської думки. Так, Київським міжнародним інститутом соціології в період з 19 по 25 травня 2020 року було проведено дослідження щодо сприйняття та оцінки населенням внутрішньої безпеки в Україні. Респонденти відповідали на питання щодо рівня довіри до МВС та органів його системи. Державній прикордонній службі довіряють 60 % населення, Державній міграційній службі – 58 %, Державній службі з надзвичайних ситуацій – 77 %, Національній гвардії – 68 %, Національній поліції – 49 %, Патрульній поліції у складі НПУ – 51 %. Довіра до системи МВС загалом становить

50 % (базується на сумі показників «повністю довіряю» та «більше довіряю»).

Порівняно з попереднім дослідженням Центру Разумкова, що проводилося у 2018 році, коли стратегія лише набирала обертів, відбулося зростання рівня довіри населення до органів системи МВС завдяки реалізації заходів, передбачених Стратегією. А саме: ДСНС +26 %, Нацгвардія +19 %, ДПСУ +9 %, Нацполіція +16 % (базується на сумі показників «повністю довіряю» та «більше довіряю») [8].

Ураховуючи отримані результати, можна впевнено стверджувати, що соціальний аспект кримінологічної діяльності поліції за останні роки перейшов на якісно новий рівень, адже без сумлінного дотримання вимог, що висуваються до суб'єктів протидії злочинності, зокрема поліції, рівень довіри населення до цього правоохоронного органу не зміг би підвищитись.

Про остаточний перехід системи МВС до клієнтоорієнтованого підходу в діяльності та нову сервісну природу відомства свідчить показник схвалення якості послуг, отриманий від органів системи, який перевищує 80 %. Високий рівень схвалення якості виконання завдань демонструє визнання народом зростання професіоналізму працівників органів системи МВС та ефективного запровадження нових підходів у правоохоронній та безпековій діяльності [8].

Водночас нагадаємо, що на підставі отриманих даних складно сформулювати всебічну об'єктивну оцінку рівня ефективності кримінологічної діяльності поліції, адже існує чимало інших критеріїв визначення рівня такої ефективності.

На думку О. Іщука, якість кримінологічної діяльності органів прокуратури зумовлюється ще й результативністю, неупередженістю та професіоналізмом працівників органів прокуратури, від роботи яких залежить, окрім іншого, рівень довіри громадян до усіх органів державної влади [7, с. 19].

Вважаємо, що зазначений критерій тісно переплітається з попереднім, а відтак, досліджуване питання вже було проаналізовано нами в контексті визначення рівня ефективності кримінологічної діяльності поліції.

У процесі дослідження питання рівня ефективності кримінологічної діяльності поліції на особливу увагу заслуговує позиція, запропонована О. Батраченком. Зокрема, учений пропонує розробити систему оцінювання ефективності забезпечення Національною поліцією публічної безпеки та порядку в державі та окремих її регіонах, засновану на таких критеріях:

1) стан публічної безпеки і порядку в регіоні та державі в цілому. Зазначений показник можливо виміряти, застосовуючи підхід «від зворотного», що полягає у визначенні стану злочинності та кількості вчинених правопорушень у розрізі їх видів, зіставленні результатів та динаміки в кожному регіоні та державі в цілому. Оцінюючи цей критерій ефективності, можна з'ясувати вихідне та поточне становище предмета діяльності Національної поліції, проблемні моменти у цій сфері тощо [9, с. 61-62].

Отже, цей критерій цілком доречно використовувати під час встановлення рівня ефективності кримінологічної діяльності поліції. Для цього скористаємось статистичними даними, що містяться у звітах про кримінальні правопорушення по державі за період з 2017 по 2020 р., наданих Генеральною прокуратурою України. Так, у 2017 р. на території України обліковано 523911 кримінальних правопорушень (в яких 198477 особам вручено повідомлення про підозру) [10], 2018 р. – 487133 (91856) [11], 2019 р. – 444130 (171691) [12], у 2020 р. – 360 622 (в яких 167098 особам вручено повідомлення про підозру) [13].

Наведені цифри демонструють невпинне зростання кількості вчинюваних на нашій території кримінальних правопорушень за період 2017-2020 рр. Безумовно, такий результат апріорі був би неможливий у разі зниження ефективності кримінологічної діяльності поліції. Саме запропоновані статистичні дані опосередковано свідчать про підвищення ефективності названої роботи цього правоохоронного органу;

2) стан управління та організації діяльності Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки і порядку. Наведений показник підкреслює якість управлінського потенціалу в органах поліції. Він має оцінюватися як на місцевому, обласному, так і на загальнодержавному рівні. Найбільш виправданою формою оцінювання ефективності управління поліцейськими органами є проведення аналізу результатів діяльності відповідного керівника (індивідуальне оцінювання –

атестування) з одночасним проведенням опитування (у формі анкетування) підлеглих працівників щодо діяльності їхнього керівника. Для більшої ефективності анкетування має проводитись анонімно. Для кожного рівня управління потрібна розробка питань для анкетування з урахуванням особливостей завдань, що поставлені перед керівником відповідного рівня [9, с. 61-62].

На нашу думку, подібний критерій також може бути застосовано для вимірювання рівня ефективності кримінологічної діяльності поліції. Дійсно, без якісного управління та організації складно швидко та в повному обсязі досягти поставлених цілей.

Нагадаємо, подібні звіти прямо передбачені Законом України «Про Національну поліцію». Так, наприклад, у «Звіті Голови Національної поліції України про результати роботи відомства у 2019 році» зазначається, що у 2019 р. було проведено певні дії в кримінологічному напрямку: упроваджено скандинавську модель забезпечення публічної безпеки (запровадження «Поліції Діалогу»), постійна комунікація з учасниками заходів, мінімізація демонстрації сили (поліцейський у захисному спорядженні, як крайній захід), розроблення проекту Закону України щодо внесення змін до ряду законів (про місцеве самоврядування, про Національну поліцію та нацбезпеку), із метою отримання законодавчого підґрунтя для створення комплексних систем моніторингу стану безпеки, упровадження в діяльність поліції філософії «community policing» [14] тощо.

Отримані дані свідчать про те, що стан управління та організації кримінологічної діяльності Національної поліції перебуває на доволі високому рівні. Зокрема, низка проведених незапланованих заходів свідчить, що управління та організація кримінологічної діяльності повсякчас модернізується з урахуванням потреб сьогодення;

3) кількісні та якісні результати діяльності Національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку. Їх вимірювання можливе за допомогою запровадження відповідних форм статистичної звітності; проведення аналізу цих звітів та зіставлення результатів, а також анкетування осіб, які зверталися до органів поліції або іншим чином взаємодіяли з ними. Таке анкетування дозволить виявити якісні характеристики роботи поліції [9, с. 61-62].

Наголошуємо, що цей критерій уже було розглянуто нами вище (установлено, що кількість вчинюваних кримінальних правопорушень у державі за останні чотири роки невинно зменшується);

4) оцінка кадрового потенціалу. Основною формою вимірювання зазначеного показника є проведення атестування. Згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських» від 17 листопада 2015 р. № 1465 атестаційні комісії під час прийняття рішень стосовно поліцейського мають враховувати такі критерії: повноту виконання функціональних обов'язків (посадових інструкцій); показники службової діяльності; рівень теоретичних знань та професійних якостей; оцінки з професійної і фізичної підготовки; наявність заохочень; наявність дисциплінарних стягнень; результати тестування; результати тестування на поліграфі (у разі проходження);

5) рівень довіри населення до Національної поліції та її працівників. Цей критерій можливо виміряти лише шляхом проведення соціологічних досліджень у даній сфері. Для адекватної оцінки рівня довіри населення до поліцейських органів важливе значення має правильна та однозначна постановка питань в анкетах, охоплення різних аспектів діяльності поліції, всебічний підхід до оцінювання результатів роботи Національної поліції. З метою отримання достовірних результатів оцінювання критерії необхідно аналізувати окремо, у динаміці і, що найбільш важливо, у комплексі та системному взаємозв'язку [9, с. 61-62].

Останні два критерії також можна застосувати під час встановлення рівня ефективності кримінологічної діяльності поліції. Більше того, ці критерії є взаємопов'язаними, адже без кваліфікованих кадрів у поліції довіра громадян до цього правоохоронного органу априорі є неможливою. Нагадаємо, критерій як рівень довіри населення до Національної поліції було розглянуто вище.

Таким чином, аналіз вищевикладених критеріїв свідчить про те, що ефективність кримінологічної діяльності невинно зростає. Водночас, як було сказано у попередньому розділі нашої роботи, на сьогодні існують проблеми, що

потребують оперативного вирішення.

Цікавою вбачається думка згаданого вище О. Іщука стосовно того, що на мікрорівні оцінка кримінологічної діяльності органів прокуратури пов'язана із правозастосовною діяльністю. Разом із наведеними критеріями можна виділити і деякі додаткові відомості (супутні дані та характеристики), за якими можна здійснити певні висновки щодо ефективності: рівень злагодженості роботи та координації дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських та релігійних організацій у сфері протидії злочинності; показник кількості осіб, щодо яких вжито заходи кримінологічного впливу; активність внесення змін і доповнень до підзаконних актів, у яких відображаються завдання та тенденції розвитку кримінологічної діяльності органів прокуратури; ефективність витрачання коштів, виділених на утримання органів прокуратури [7, с. 19].

Ураховуючи стислий обсяг публікації, обмежимось умовиводом, що аналіз наведених критеріїв вкотре засвідчує послідовність покращення якості кримінологічної діяльності поліції.

На окрему увагу заслуговує позиція О. Храмцова, який підтримує ідею реформування поліцейської діяльності, що розроблена канадським кримінологом М. Кассоном. Ним запропоновано основні принципи діяльності поліції та оцінювання їх ефективності [15, с. 428]. До них належать:

– принцип політики, що орієнтована на проблему: відмова від хибної практики щоразу реагувати на ситуацію, замість використання можливості самої ситуації. За кожним злочинном маємо бачити соціальну проблему: чому виникла така ситуація і чому вона постійно повторюється, породжуючи нових злочинців та їх жертв. Перед тим як здійснювати адекватні заходи, потрібно ідентифікувати проблему, визначити її масштаб, основні характеристики та найбільш уразливі місця;

– принцип ініціативи: органи внутрішніх справ повинні брати на себе ініціативу як у превентивних, так і репресивних операціях, а не обмежуватися реагуванням на вже вчинені злочини;

– принцип концентрації зусиль там, де можна отримати найкращі результати. Йдеться про те, що необхідно сконцентрувати свою увагу на найбільш криміногенних місцях і саме там здійснювати адекватні заходи протидії злочинності;

– принцип орієнтації на потребу в безпеці суспільства та його окремих представників. Поліція має відмовитись від військової моделі на користь своєрідної служби безпеки, що надає населенню відповідні послуги [16, с. 107].

Важливим завданням кримінології на сучасному етапі розвитку державності в Україні є запровадження в діяльність уповноважених державних органів та громадських організацій генеральної лінії розуміння того, що рівень правопорушень можна знизити двома шляхами: шляхом мінімізації причин протиправної поведінки і шляхом посилення заходів, у тому числі кримінальної репресії. Набагато легше усунути причину, ніж потім боротися із наслідками. Злочинність не можна побороти чи викоринити, можна лише на декілька показників її знизити до соціально прийнятної чи краще – соціально припустимого рівня. Саме тому слід приділяти основну увагу кримінологічному прогнозуванню та індивідуальній профілактиці правопорушень з тими особами, які схильні до їх учинення [17, с. 172].

Висновки. Викладене свідчить, що на сьогодні пріоритетним напрямком діяльності поліції стає саме кримінологічний моніторинг. Такий крок є цілком обґрунтованим, адже базується на філософії бути завжди на крок попереду злочинності (першочерговою діяльністю поліції є не розкриття вже вчинених кримінальних правопорушень (хоча, безумовно, цей напрямок роботи є також пріоритетним), а недопущення вчинення нових суспільно небезпечних діянь).

Також варто погодитись із тими науковцями, які вважають, що лише за умови формування та запровадження у правозастосовну діяльність нових підходів до діяльності правоохоронних та судових органів, а основне – нових підходів до оцінки їх роботи, можна буде із впевненістю констатувати досягнення певного рівня відчуття захищеності кожної людини. Профілактика та запобігання правопорушенням має стати таким же вагомим показником діяльності відповідних суб'єктів, як і кількість виявлених правопорушень та осіб, які їх учинили, і кількість притягнених осіб до різних видів юридичної відповідальності тощо.

Отже, формулу ефективності діяльності органів правопорядку слід перш за все

виводити не за допомогою статистики й кількісних показників, а через якісні показники, ґрунтовний аналіз котрих призведе до усвідомлення змісту проблем одержання певного рівня даної ефективності. Якість запобіжної діяльності зумовлюється результативністю, неупередженістю та професіоналізмом уповноважених державних органів та їхніх посадових осіб, від роботи яких також залежить рівень довіри громадян до владних інституцій.

Проголошені завдання можливо буде реалізувати в комплексі із прийняттям Верховною Радою України законів України «Про профілактику правопорушень» та «Про статистичні обліки правопорушень», змістовне наповнення яких цілком і повністю залежить від представників кримінологічної науки.

Список використаних джерел

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
3. Термін «Ефективність»: термінологія законодавства. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/8660>.
4. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації процесу формування управлінської звітності в банках України : постанова Правління Національного банку України від 06.09.2007 № 324. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0324500-07/ed20070906/find?text=%C5%F4%E5%EA%F2%E8%E2%ED%B3%F1%F2%FC#w1_1.
5. Про затвердження критеріїв та Методики проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції : постанова Кабінету Міністрів України від 20.05.2020 № 458. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-2020-%D0%BF/ed20200520#n18>.
6. Іщук О.С. Щодо критеріїв якості показників та ефективності кримінологічної діяльності органів прокуратури. *Форум права*. 2016. № 3. С. 106-110.
7. Іщук О. С. Теоретико-методологічні та практичні засади кримінологічної діяльності органів прокуратури України: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2016. 30 с.
8. У 2020 році зріс рівень довіри населення до МВС: презентація результатів дослідження щодо сприйняття та оцінки внутрішньої безпеки в Україні // Бахмутський районний відділ поліції. URL: <http://bahmut-police.dn.ua/>.
9. Батраченко О.В. Удосконалення системи оцінювання ефективності забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки та порядку. *Право.ua*. 2016. № 1. С. 58-63.
10. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за січень-грудень 2017 року // Генеральна прокуратура України: офіційний веб-сайт. URL : https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=203952.
11. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за січень-грудень 2018 року // Генеральна прокуратура України: офіційний веб-сайт. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=205797.
12. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за січень-грудень 2019 року // Генеральна прокуратура України: офіційний веб-сайт. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=208205.
13. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за січень-грудень 2020 року // Генеральна прокуратура України: офіційний веб-сайт. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=210855.
14. Звіт Голови Національної поліції України про результати роботи відомства у 2019 році. URL [Report of the Head of the National Police of Ukraine on the results of the department in 2019] : https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit_2019/zvit-npu-2019.pdf.
15. Криминология : учеб. для юрид. вузов / А. И. Алексеев, Ю. Н. Аргунова, С. В. Ванюшкин и др. ; под ред. Долговой А. И. Москва : Инфра-М Норма, 1997. 784 с.
16. Храмов О.М. Щодо нових критеріїв оцінювання ефективності діяльності ОВС (криминологічний аспект). *Вісник ХНУВС*. 2011. № 2 (53). С. 101–107.
17. Shablysty V., Prymachenko V.. Objectives of criminology at the current stage of development of Ukraine and in the perspective. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2020. Special Issue № 1. P. 168–173.

Надійшла до редакції 15.11.2021

References

1. Pro derzhavnu sluzhbu [On public service] : Zakon Ukrayiny vid 10 hrudnya 2015 roku № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (last viewed – 03.05.2020). [in Ukr.].
2. Pro Natsional'nu politsiyu [On the National Police] : Zakon Ukrayiny vid 02.07.2015 № 580-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. [in Ukr.].

3. Termin «Efektyvnist'»: terminolohiya zakonodavstva [Term «Effectiveness» : legislation terminology]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/8660>. [in Ukr.].

4. Pro skhvalennya Metodichnykh rekomendatsiy shchodo orhanizatsiyi protsesu formuvannya upravlin's'koyi zvitnosti v bankakh Ukrainy [On approval of Methodical recommendations on the organization of the process of forming management reporting in the banks of Ukraine]: postanova Pravlinnya Natsional'noho banku Ukrainy vid 06.09.2007 № 324. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0324500-07/ed20070906/find?text=%C5%F4%E5%EA%F2%E8%E2%ED%B3%F1%F2%FC#w1_1. [in Ukr.].

5. Pro zatverdzhennya kryteriyiv ta Metodyky provedennya otsinyuvannya efektyvnosti diyal'nosti Natsional'noho ahent'stva z pytan' zapobihannya koruptsiyi [On Approval of Criteria and Methods for Evaluating the Effectiveness of the National Agency for the Prevention of Corruption] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.05.2020 № 458. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-2020-%D0%BF/ed20200520#n18>. [in Ukr.].

6. Ishchuk O. S. (2016) Shchodo kryteriyi yakosti pokaznykiv ta efektyvnosti kryminolohichnoyi diyal'nosti orhaniv prokuratury [Regarding the criteria for the quality of indicators and the effectiveness of criminological activities of the prosecutor's office]. *Forum prava*, № 3, pp. 106-110. [in Ukr.].

7. Ishchuk O. S. (2016) Teoretyko-metodolohichni ta praktychni zasady kryminolohichnoyi diyal'nosti orhaniv prokuratury Ukrainy [Theoretical and methodological and practical principles of criminological activity of the prosecutor's office of Ukraine]: avtoref. dys. ... dokt. yuryd. nauk: 12.00.08. Kharkiv, 30 p. [in Ukr.].

8. U 2020 rotsi zris riven' doviry naselennya do MVS: prezentatsiya rezul'tativ doslidzhennya shchodo spryynyattya ta otsinky vnutrishn'oyi bezpeky v Ukraini [In 2020, the level of public confidence in the Ministry of Internal Affairs increased: presentation of the results of a study on the perception and assessment of internal security in Ukraine] // Bakhmut-s'kyy rayonnyy viddil politsiyi. URL: <http://bahmut-police.dn.ua/>. [in Ukr.].

9. Batrachenko O. V. Udoskonalennya systemy otsinyuvannya efektyvnosti zabezpechennya Natsional'noyu politsiyeyu Ukrainy publichnoyi bezpeky ta poryadku [Improving the system of evaluating the effectiveness of the National Police of Ukraine in ensuring public safety and order]. *Pravo.ua*. 2016. № 1. S. 58-63.

10. Yedyny zvit pro kryminal'ni pravoporushennya po derzhavi za sichen'-hruden' 2017 roku [The only report on criminal offenses in the country for January-December 2017] // Heneral'na prokuratura Ukrainy: ofitsiyiny veb-sayt. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=203952. [in Ukr.].

11. Yedyny zvit pro kryminal'ni pravoporushennya po derzhavi za sichen'-hruden' 2018 roku [The only report on criminal offenses in the country for January-December 2018] // Heneral'na prokuratura Ukrainy: ofitsiyiny veb-sayt. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=205797. [in Ukr.].

12. Yedyny zvit pro kryminal'ni pravoporushennya po derzhavi za sichen'-hruden' 2019 roku [The only report on criminal offenses in the country for January-December 2019] // Heneral'na prokuratura Ukrainy: ofitsiyiny veb-sayt. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=208205. [in Ukr.].

13. Yedyny zvit pro kryminal'ni pravoporushennya po derzhavi za sichen'-hruden' 2020 roku [The only report on criminal offenses in the country for January-December 2020] // Heneral'na prokuratura Ukrainy: ofitsiyiny veb-sayt. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=210855. [in Ukr.].

14. Zvit Holovy Natsional'noyi politsiyi Ukrainy pro rezul'taty roboty vidomstva u 2019 rotsi [Report of the Head of the National Police of Ukraine on the results of the department in 2019]. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit_2019/zvit-npu-2019.pdf (last viewed – 28.05.2020). [in Ukr.].

15. Krymynologiya [Criminology]: ucheb. dlya yurid. vuzov / [A. I. Alekseyev, Yu. N. Argunova, S. V. Vanyushkin i dr.] ; pod red. Dolgovoy A. I. Moscow : Infra-M Norma, 1997. 784 p. [in Russ.].

16. Khrantsov O. M. (2011) Shchodo novykh kryteriyiv otsinyuvannya efektyvnosti diyal'nosti OVS (kryminolohichnyy aspekt) [Regarding new criteria for evaluating the effectiveness of the internal affairs bodies (criminological aspect)]. *Visnyk KhNUVS*, № 2 (53). pp. 101–107. [in Ukr.].

17. Shablysty V., Prymachenko V. (2020) Objectives of criminology at the current stage of development of Ukraine and in the perspective. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, Special Issue № 1, pp. 168–173.

ABSTRACT

Andrii Fomenko. On the effectiveness of criminological activities of the National Police of Ukraine. The article deals with the analysis of scientists' works who believe that only with the formation and implementation of new approaches to law enforcement activities in relation to law enforcement and the judiciary, as well as, above all, new approaches to evaluating their work, it is safe to say a certain level of security of each person. Prevention of offenses should be as important indicator of the activities of the relevant entities as the number of detected offenses and the perpetrators, and the number of persons prosecuted for various types of legal liability, and so on.

The emphasis has been placed on the fact that the formula for the effectiveness of law enforcement agencies should be derived not from statistics and quantitative indicators, but through qualitative indicators, a thorough analysis of which will lead to understanding the content of problems of obtaining a certain level of efficiency. The quality of preventive activities is determined by the effectiveness, impartiality and professionalism of the authorized state bodies and their officials, on whose work the level of public trust in government institutions also depends.

The announced tasks will be implemented in conjunction with the adoption by the Verkhovna Rada of Ukraine of the laws of Ukraine «On Crime Prevention» and «On Statistical Accounting of Offenses», the content of which depends entirely on the representatives of criminology.

It has been found that the level of efficiency of criminological activity is established on the basis of research of various objective criteria, such as: 1) normative-legal basis of criminological activity of police; 2) the level of public confidence in the activities of the police; 3) the state of public safety and order in the country; 4) the state of management and organization of criminological activities; 5) human resources of the police, etc. The paper emphasizes that this list is not exhaustive.

It has been proved that the efficiency of criminological activity of the police has been steadily growing in recent years, as evidenced by such key indicators as increasing public confidence in police activities and steadily reducing the number of criminal offenses committed in Ukraine over the past 4 years.

The emphasis has been placed on the need to amend the current legislation, first of all, by supplementing Part 1 of Article 23 of the Law of Ukraine «On the National Police» with such police powers as: 1) criminological monitoring, monitoring the operational situation in the country; 2) participation in the development and implementation of combatting crime, etc.), modernization of the scientific and technical component of criminological activities of the police, deepening cooperation with other combating crime actors, etc.

Keywords: *criminology, police, legal activity, police activity, criminological activity, criminological monitoring, prevention of criminal offenses.*

УДК 343.851

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-15-21

Олександр ЮНІН©

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Досліджено сучасний стан та перспективи вдосконалення державної політики у сфері запобігання домашньому насильству. Встановлено, що сучасний стан нормативно-правового забезпечення державної політики у сфері боротьби з домашнім насильством можна вважати задовільним та таким, що відповідає Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьби з цими явищами від 11 травня 2011 року (Стамбульській конвенції). Водночас, із метою вдосконалення державної політики у сфері боротьби з домашнім насильством, запропоновано окремі заходи загальносоціального рівня.

Ключові слова: *державна політика, домашнє насильство, запобігання домашньому насильству.*

Постановка проблеми. Грудень 2021 року є визначним для всього світу, адже це 73-я річниця прийняття Загальної декларації прав людини. Вона проголосила, що всі люди є вільними, а жінка та чоловік мають рівні права та обов'язки. В Україні щорічно з 25 листопада по 10 грудня проводиться Всеукраїнська акція «16 днів проти насильства», що, зокрема, покликана бути нагадуванням для всього світу щодо глобальної проблеми боротьби з домашнім насильством. Більш того, статистичні дані та результати численних досліджень лише підтверджують той факт, що і в Україні, і у світі в умовах пандемії COVID-19 проблема домашнього насильства залишається актуальною.

© О. Юнін, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4846-2573>

junin@ukr.net